

ŻYDOWSKA TRASA PAMIĘCI W BOCHNI

PLAN GETTA

Holokaust to straszne słowo. Kojarzy się dzisiaj głównie z obozami zagłady i obozami koncentracyjnymi, a przecież eksterminacja narodu żydowskiego odbywała się w całej Europie, w wielu miastach i miasteczkach. Trudno nam dzisiaj wyobrazić sobie, że holokaust przeżyta także Bochnia w jego straszliwym wymiarze, że w budynkach i na ulicach Bochni, głównie na obszarze getta rozgrywały się w latach 1942-1943 sceny, mrożące krew w żyłach, że jedni ginęli na oczach innych, a potem ci, którzy przeżyli jedną akcję eksterminacyjną, ginęli w następnej.

Inicjatywa utworzenia w Bochni Żydowskiej Trasy Pamięci wyszła od Stowarzyszenia Bocheńskich Żydów w Izraelu, którego prezesem jest od lat pani dr Rachel Kollender. Pan Aleksander Gutfreund już w 2005 r. przygotował projekt utrwalenia na 13-tu tablicach, miejsc w Bochni, które szczególnie krwawo zaznaczyły się w historii bocheńskiego getta i tych, które związane są z tradycją bocheńskich Żydów. Starania w tej sprawie podejmowały panie Rachel Kollender, Miriam Romm i pan Adam Aptowicz z Izraela.

Ten rozmiar tragedii bocheńskich Żydów przykryty dzisiaj kurzem niepamięci, obowiązani jesteśmy przypomnieć obecnemu i następnym pokoleniom Bochnian. Zobowiązuje nas do tego szacunek dla ofiar.

Stanisław Kobiela WB 106S/2015

www.bochniacy.pl

www.bochna.eus

Zastosowane w publikacji kody QR zawierają odnośniki do portali Stowarzyszenia Bochniaków i Miłośników Ziemi Bocheńskiej oraz Urzędu Miasta Bochnia. Ich wykorzystanie pozwala na uzyskanie dostępu do posterowanych informacji o miejscach zwiedzanych w ramach Żydowskiej Trasy Pamięci w Bochni. Podczas zwiedzania uroczysk na tablicach lub smartfonie aplikację do odczytu kodu QR. Zbiór czytnik do jednego z dwóch kodów w opisie trasy a następnie otwórz odnośnik do konkretnego rozszczepionego opisu na wymienionych wyżej portalach. Opisy na portalach internetowych zawierają informacje w języku polskim i angielskim. W razie potrzeby pozwolenie na uzyskanie połączenia jest posiadanie dostępu do internetu.

1. Budynek synagogi

W latach 1932-1937 bocheńscy Żydzi wzniesieli budynek z przeznaczeniem na synagogę. Budynek ten Niemcy zdewastowali i przekształcili w fabrykę dykt i skład wyróbów stolarskich.

THE SYNAGOGUE-was built by Bochnia Jews during the years 1932-1937. Under the Nazis it was desecrated and became a plywood factory and carpentry warehouse.

2. Warsztaty Miejskie

W latach 1941-1943 funkcjonowały w tym budynku i kilku innych Warsztaty Miejskie dające pracę ok. 3 tys. mieszkańców getta. Dzięki temu bocheńskie ghetto mogło utrwać do września 1943 r. Inicjatorem powstania Warsztatów był bocheński Żyd Salomon Grawer.

THE URBAN WORKSHOPS, in this and some other buildings, functioned during the years 1941-1943. They provided work for 3 thousand ghetto inhabitants and enabled the ghetto to exist until 1943. The initiator of the workshops was Bochnia Jew Salomon Greinzer.

3. Dawna synagoga

W tym rejonie znajdowała się bożnica żydowska, sprofanowana przez Niemców. Urządzono tam kuchnię dla pracowników Warsztatów Miejskich.

JEWISH SYNAGOGUE-in this area was a Jewish synagogue, desecrated by the Nazis. The kitchen for Urban Workshops' employees was situated there.

4. Getto

W marcu 1941 r. Niemcy utworzyli w Bochni Żydowską Dzielnicę Mieszkaniową – getto. W wyniku trzech akcji eksterminacyjnych (VIII 1942 r., XI 1942 r., IX 1943 r.) getto zostało likwidowane, jego mieszkańców rozstrzelano lub wywieziono do obozów w Bełżcu, Auschwitz, Plaszowach i Szebekach.

JEWISH RESIDENTIAL DISTRICT - THE GHETTO In March 1941 the Nazis formed a Jewish residential district in Bialystok, the ghetto. As a result of three liquidation actions (August 1942, November 1942 and September 1943) the ghetto was closed down and its inhabitants were executed or deported to Belzec, Auschwitz, Plaszow and Sobibor camps.

5. Plac anclowy w gęstce

1-4 IX 1943 r. na placu między ul. Bracką a Kowalską Niemcy zgromadzili kilka tys. pozostałych przy życiu Żydów. Chorych i starych wywieziono na zagłówki do obozu w Auschwitz, a zdrowych do obozu pracy w Szebiach. Na początku września 1943 r. rozstrzelano grupę Żydów.

כט סעיפים

THE ASSEMBLY AREA IN THE GHETTO During 1-4 September 1943, on the square between Bracka St. and Kowalska St., the Nazis gathered together several thousand Jews who were still alive. The sick and the elderly were deported to the Auschwitz extermination camp, and the healthy to the labour camp in Szebnie. At the beginning of September 1943 hundreds of Jews were shot here.

6. Budynek Judenratus i więzienia

W tym budynku mieściła się Rada Żydowska (Judenrat), Policja Żydowska (Jüdischer Ordnungsdienst) i więzienie, w którym torturowano osoby pochodzenia żydowskiego.

סמלים וסמליות

THE BUILDING OF THE JUDENRAT AND THE PRISON - In this building were located the Jewish Council (Judenrat), the Jewish Police (Jüdischer Ordnungsdienst), and the cells where arrested Jews were tortured.

7. Miejsce spalenia Żydów

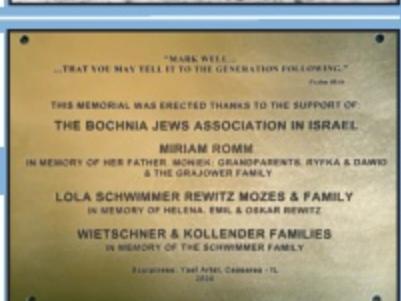
תלמוד בבבלי וירושלמי

7. Miejsce spalenia Żydów

4 IX 1943 r. na końcu ul. Solna Góra-boczna Niemcy spalili zwłoki Żydów rozstrzelanych na placu apelowym getta i ok. 200 rozstrzelanych pod wiejską skarpą po przejściu na stronę ulicy.

תלמוד בבבלי וירושלמי

S. Pamnik Ofiar Holocaustu

Inicjatorem i fundatorem pomnika był Miriam Romm, Rachel Kollender i Stowarzyszenie Bochniańsk w Izraelu (2006).
Pomnik autorstwa światowej sławy rzeźbiarki z Izraela – Yael Arza. Przedstawia kamienne tablice z Dzieńscorgiem Przykazan. Postawiane na podłogę, zasuszane i zryte pokazują destrukcję

הנמצא

הנורווגי יונס טרולן, מומחה לביולוגיה ימית, מציין כי מושג זה מתייחס למשך זמן של כ-20 שנים.

THE MONUMENT TO THE VICTIMS OF THE HOLOCAUST FROM BOHUSLÄN AND THE SURROUNDING AREA The initiators and founders of the monument were: Miriam Rozen, Rachel Kollender and the Association of Bohuslän Jews in Israel (2006). The monument is by a world famous sculptor from Israel - Yad Artzi. It shows the stone tablets with the Ten Commandments, broken in half and defaced, to symbolize moral destruction during the Holocaust.

9. Szpital i sierociniec

W budynku po przeciwnej stronie ulicy mieści się szpital zakazny dla mieszkańców getta, zlikwidowany 25 VIII 1942 r. Personel i pacjenci za mordowaniami w Puszczy Niepołomickiej (Baczek). Po temu otworzono dla kalkusówcego żydowskich dzieci, zlikwidowany w XI 1942 r. Dzieci i personel zabijano na miejscu.

בוחן תוצאות בדיקת חזרה

10. Podziemny bunkier Ackermannów

W tym miejscu w lipcu 1942 r. Niemcy zastrzelili kilkanaście osób w tym rodzinę Majera Ackermannia, bocheńskiego doroszka. 15 grudnia 1942 r. odkryto tu podziemny bunkier i zastrzelono ukrywających się w nim Żydów, a sam bunker zniszczono granatami.

הנזהר אל פשחתו אמות
באי 1942 חזרו לתושבם

11. Linia graniczna getta „A” i „B”

11 stycznia 1943 r. Niemcy utworzyli w części getta oboz pracy przymusowej (Zwangsarbeitslager), tzw. ghetto „A”. Pozostała północna część getta „B”) przeznaczona dla niezdolnych do pracy – chorych, starszych i dzieci. Granica biegła wzdłuż obecnej ul. Galasa. Oba getta zlikwidowano 4 września 1943 r.

ב-11 בפברואר 1943 נאסרה בחלקו הצפוני של הגטו אסלאם (Zwangsarbeitslager) – גטו „A“. גטו „B“ (החלק הדרומי של הגטו) היה מוקד עבור אנשים עם מוגבלות, מבוגרים וילדים. גבול הגטו הוליך לאורך רחוב גאלז. об 11 января 1943 года на северной части гетто был создан принудительный трудовой лагерь (Zwangsarbeitslager), называемый гетто А. Гетто Б (южная часть гетто) предназначалось для людей с ограниченными возможностями, пожилых людей и детей. Граница проходила вдоль нынешней улицы Галаса. обе гетто были ликвидированы 4 сентября 1943 года.

THE BOUNDARY LINE OF THE GHETTO „A” AND THE GHETTO „B” - On 1 January 1943 the Nazis turned the ghetto into a forced labour camp (Zwangsarbeitslager). Ghetto „A” was built, and the remaining northern part (ghetto „B”) housed those unfit to work. The border ran along today's Galasz St. Both ghettos were liquidated on 4 September 1943.

12. Dawne koszary wojskowe

Po przeciwnej stronie ulicy, 25 sierpnia 1942 r. na dawnych koszarach Niemcy zgromadzili ok. 3000 Żydów i wyprowadzili do obozu zagłady w Bełżcu.

היום ה-25 באוגוסט 1942, בימי המלחמה, נאסרו כ-3,000 יהודים במחנה צבאי ישן, וגורשו למחנה מוות בבלז'ץ. об 25 августа 1942 года на территории бывшего военного казармы немцы собрали около 3000 евреев и вывезли их в концлагерь в Белзце.

FORMER MILITARY BARRACKS - On 25 August 1942, across the street, in the courtyard of the barracks, the Nazis gathered approx. 3,000 Jews and deported them to the death camp in Bełżec.

13. Cmentarz żydowski na Kizęckowie

Cmentarz żydowski był miejscem licznych egzekucji Żydów oraz miejscem pochówku mordowanych zarówno w getcie, jak i poza nim. Został też zbombszczony i zdewastowany przez Niemców, którzy zniszczyli lub wywieźli wiele nagrobków.

היום ה-25 באוגוסט 1942, נאסרו יהודים רבים בקיזצ'קווה, ונקILLEDו. קבריהם נחרבו או נסחפו. ob 25 августа 1942 года на территории еврейского кладбища в Кизецкове были казнены многие евреи. Могилы были разрушены или выкопаны.

JEWISH CEMETERY - Numerous Jews were executed in the Jewish cemetery, and it was the burial place of many other Jews murdered both in and outside the ghetto. The cemetery was vandalized by the Nazis and many tombstones were broken or taken away.

14. Dziedziniec Sądu Rejonowego

10 listopada 1942 r. policjanci niemieccy przywieźli tu z więzienia w Wiśniczu 146 Żydów, w celu wysyłania do obozu zagłady. Trzech chorych, niezdolnych do transportu zastrzelili na dziedzińcu Sądu, a dwudziestu jeden na cmentarzu żydowskim.

היום ה-10 בנובמבר 1942, נאסרו יהודים מוויסיצ'ץ ב-146 אנשים, וWERE BROUGHT TO THIS PLACE TO BE SHOT. ob 10 ноября 1942 года из тюрьмы в Висницу привезли 146 евреев, чтобы их отправили в концлагерь. Трех больных, неспособных к транспортировке, расстреляли на территории суда, а двадцать один еврей был расстрелян на еврейском кладбище.

15. Cmentarz komunalny

W latach 1942 - 45 policja niemiecka rozstrzelała tu 500 - 600 osób pochodzenia żydowskiego i narodowości polskiej.

היום ה-10 בנובמבר 1942, נאסרו יהודים מוויסיצ'ץ ב-146 אנשים, וWERE BROUGHT TO THIS PLACE TO BE SHOT. ob 10 ноября 1942 года из тюрьмы в Висницу привезли 146 евреев, чтобы их отправили в концлагерь. Трех больных, неспособных к транспортировке, расстреляли на территории суда, а двадцать один еврей был расстрелян на еврейском кладбище.

MUNICIPAL CEMETERY - In the years 1942-1945, the German police shot between 500 and 600 Jews and Poles here.

ŻYDOWSKA TRASA PAMIĘCI W BOCHNI - PLAN GETTA

- 1 BUDYNEK SYNAGOGI
- 2 WARSZTATY MIEJSKIE
- 3 DAWNA SYNAGOGA
- 4 GETTO
- 5 PLAC APELOWY W GETCIE
- 6 BUDYNEK JUDENRATU I WIĘZIENIA
- 7 MIEJSCE SPALENIA ŻYDÓW
- 8 POMNIK OFIAR HOLOCAUSTU
- 9 SZPITAL I SIEROCINIEC
- 10 PODZIEMNY BUNKIER ACKERMANNÓW
- 11 GRANICA GETTA „A” I GETTA „B”
- 12 DAWNE KOSZARY WOJSKOWE
- 13 CMENTARZ ŻYDOWSKI
- 14 DZIEDZINIEC SĄDU REJONOWEGO
- 15 CMENTARZ KOMUNALNY

